

XI. TASHQI IQTISODIY FAOLIYAT

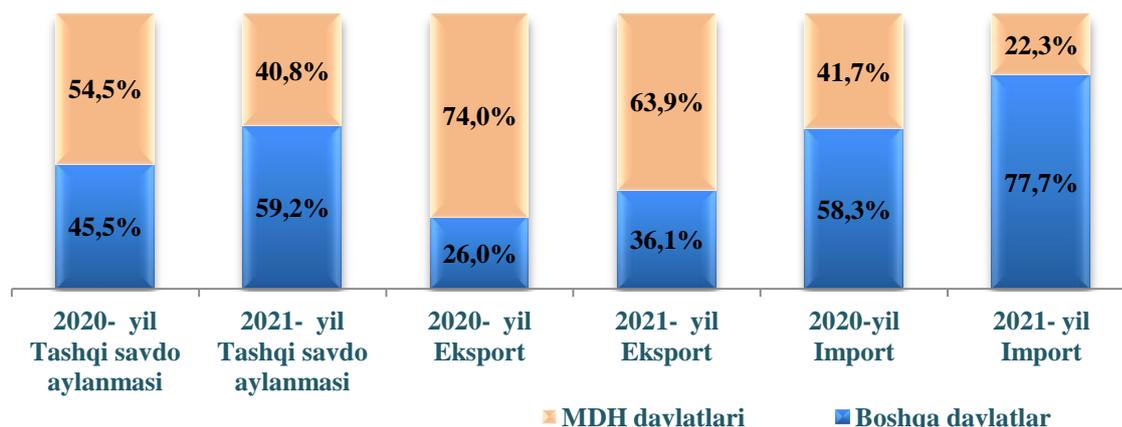
Viloyatning tashqi savdo aylanmasi 2021 - yilning yanvar–sentabr oylarida 372 043,7 ming AQSh dollarini tashkil etib, o‘tgan yilning shu davriga nisbatan 13,1 % ga oshdi. Shu jumladan eksport hajmi 165 712,3 ming AQSh dollariga (27,5 % ga ko‘paygan) va import hajmi 206 331,4 ming AQSh dollariga (o‘zgarish su‘rati 3,7 %) ga oshdi. Tashqi savdo saldosi minus 40619,1 ming AQSh dollarini tashkil qildi.

Viloyatning tashqi savdo aylanmasi (2021- yilning yanvar–sentabr oylarida)

	<i>ming AQSh dollari</i>	<i>2020- yilning yanvar–sentabr oylariga nisbatan % da</i>	<i>Jamiga nisbatan % da</i>
Tashqi savdo aylanmasi	372 043,7	113,1	100,0
MDH davlatlari	151 805,2	84,7	40,8
boshqa davlatlar	220 238,5	147,0	59,2
Eksport	165 712,3	127,5	100,0
MDH davlatlari	105 828,5	110,0	69,3
boshqa davlatlar	59 883,8	177,2	36,1
Import	206 331,4	103,7	100,0
MDH davlatlari	45 976,7	55,4	22,3
boshqa davlatlar	160 354,7	138,3	77,7
Saldo	-40 619,1	x	x
MDH davlatlari	59 851,8	x	x
boshqa davlatlar	-100 470,9	x	x

Ma'lumot uchun: Viloyat tovarlar tashqi savdosi statistika ko'rsatkichlarini shakllantirishda, Tashqi iqtisodiy faoliyat Tovar nomenklaturasi (keyingi o'rinlarda - TIF TN) bilan birgalikda, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Xalqaro standartlashgan savdo tasniflagichi (keyingi o'rinlarda - XSST) ishlatiladi. Bu o'z navbatida tahliliy maqsadlarda eksport va import qilinadigan tovarlarni 10 ta katta qismga guruhlash uchun imkon beradi. Tovarlarini XSST bo'yicha kodlashtirish, TIF TN va XSST o'rtasida o'tish kalitlari yordamida amalga oshiriladi.

MDH va boshqa davlatlarning viloyatda tashqi savdo aylanmasidagi ulushi yanvar-sentabr oylari (% da)

Viloyat rezidentlari tomonidan tashqi savdo operatsiyalari asosan Osiyo (jami Tovar aylanmasidagi ulushi 70,2 %), Yevropa (28,2 %) davlatlari bilan amalga oshirilgan bo'lib, jami savdo aylanmasining 98,4 % ini tashkil qildi.

Viloyat tashqi savdo aylanmasida yuqori ulushga ega davlatlar
(ming AQSh dollari)

Davlatlar	Tashqi savdo aylanmasi	Eksport	Import	Tashqi savdo aylanmasi	
				ulushi, %	o'zgarish sur'ati, %
Xitoy	97345,0	18995,7	78349,3	26,2	190,3
Rossiya	77557,5	47717,2	29840,3	20,8	72,3
Turkiya	59175,5	18763,3	40412,2	15,9	150,8
Qirg'iziston	30041,9	29883,9	158,0	8,1	88,3
Qozog'iston	21322,6	15476,6	5846,0	5,7	99,0
Koreya Respublikasi	17606,7	532,3	17074,4	4,7	82,7
Boshqa davlatlar	68994,5	34343,3	34651,2	18,5	126,8

Viloyatimizda tashqi savdoni qo'llab-quvvatlash hamda MDH davlatlari bilan ushbu sohadagi hamkorlikni yanada mustahkamlash bo'yicha olib borilayotgan chora-tadbirlar natijasida 2021-yil yanvar-sentabr oylarida tashqi savdo aylanmasida MDH davlatlarining ulushi 40,8 % ni tashkil etdi hamda o'tgan yilning shu davriga nisbatan 84,7 % ni tashkil qildi. Boshqa xorijiy davlatlarning viloyat tashqi savdo aylanmasidagi ulushi 2021 yilning yanvar-sentabr oylarida 59,2 % ni tashkil qilgan bo'lsa, o'tgan yilning shu davriga nisbatan 147,0 % ga oshgan.

**Hududlar kesimida 2021-yil yanvar-sentabr oylarida
eksport hajmi**
(ming AQSh dollari)

	<i>Eksport</i>			<i>Jamiga nisbatan % ulushi</i>
	<i>2021- yil</i>	<i>2020- yil</i>	<i>O'tgan yilga nisbatan, %</i>	
Xorazm	165 712,3	129 987,1	127,5	100,0
<i>shaharlar:</i>				
Urganch sh.	21 148,6	25 328,1	83,5	12,8
Xiva sh.	7 870,7	8 932,5	88,1	4,7
<i>tumanlar:</i>				
Bog'ot	16 667,1	15 990,0	104,2	10,1
Gurlan	7 721,2	6 855,5	112,6	4,7
Qo'shko'pir	8 437,3	7 499,9	112,5	5,1
Urganch	15 692,2	6 873,5	2,3 m.	9,5
Hazorasp	12 150,0	11 012,5	110,3	7,3
Tuproqqal'a	3 911,8	867,2	4,5 m.	2,4
Xonqa	18 387,6	14 817,6	124,1	11,1
Xiva	11 514,4	7 732,0	148,9	6,9
Shovot	20 302,9	2 795,3	7,3 m.	12,3
Yangiariq	11 574,3	4 178,4	2,8 m.	7,0
Yangibozor	8 554,7	15 628,1	54,7	5,2

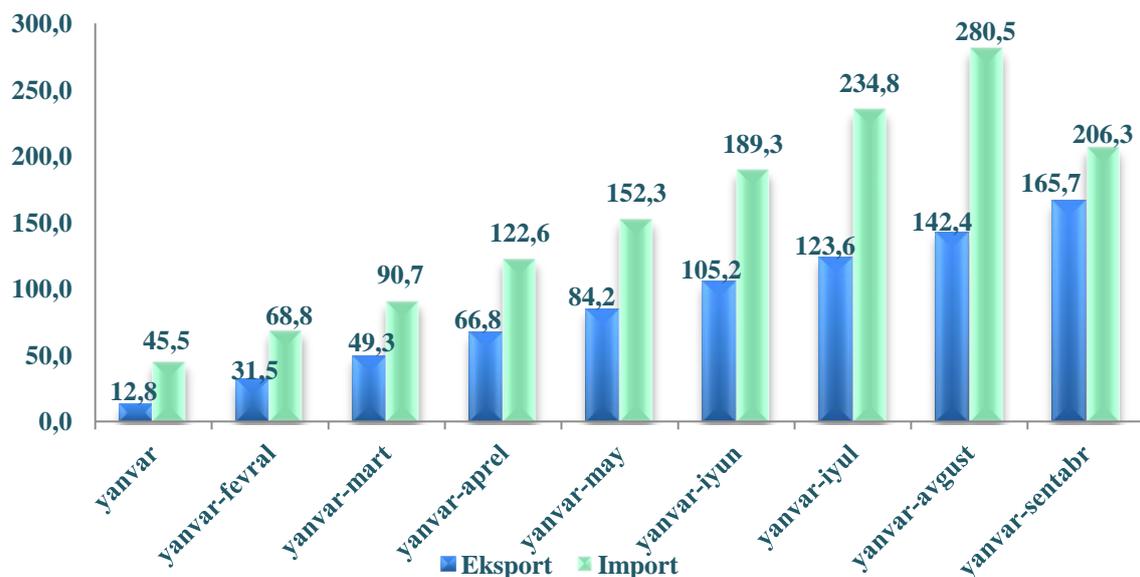
1) *Hududlar bo'yicha taqsimlanmaydigan hajmni qo'shgan holda*

**Hududlar kesimida 2021-yil yanvar-sentabr oylarida
import hajmi**
(ming AQSh dollari)

	<i>Import</i>			<i>Jamiga nisbatan % ulushi</i>
	<i>2021 yil</i>	<i>2020- yil</i>	<i>O'tgan yilga nisbatan, %</i>	
Xorazm	206 331,4	198 986,5	103,7	100,0
<i>shaharlar:</i>				
Urganch sh.	63297,8	59927,9	105,6	30,7
Xiva sh.	9387,2	4715,2	199,1	4,5
<i>tumanlar:</i>				
Bog'ot	13201,3	5837,8	2,3 m.	6,4
Gurlan	8641,8	13602,8	63,5	4,2
Qo'shko'pir	6173,6	4250,6	145,2	3,0
Urganch	16897,6	16735,3	101,0	8,2
Hazorasp	12482,3	9910,1	126,0	6,0
Tuproqqal'a	17954,1	49854,6	36,0	8,7
Xonqa	11459,5	9537,4	120,2	5,6
Xiva	7012,0	2793,4	2,5 m.	3,4
Shovot	8685,0	6478,1	134,1	4,2
Yangiariq	27526,8	10099,0	2,7 m.	13,3
Yangibozor	3454,1	5161,4	66,9	1,7

1) Hududlar bo'yicha taqsimlanmaydigan hajmni qo'shgan holda

**Tovar va xizmatlarning
eksport-import ko'rsatkichlari dinamikasi**
(mln. AQSh dollari)

Tovar va xizmatlar eksport-import hajmlarining tahliliga asosan, 2021- yilning yanvar-sentabr oylarida eksport hajmi 165,7 mln. AQSh dollarni, import hajmi 206,3 mln. AQSh dollarini tashkil qildi.

Tovar va xizmatlar eksportining o'zgarish sur'atlari dinamikasi
(o'tgan yilga nisbatan,%)

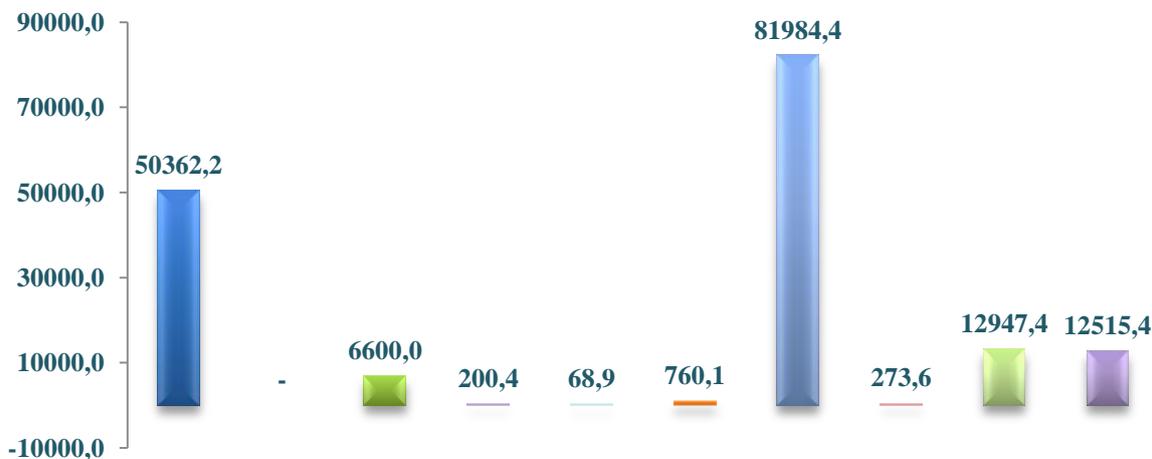
Shuningdek, tovar va xizmatlar eksporti o'zgarish sur'atlarining tahliliga asosan, 2021- yilning yanvar-sentabr oylarida eksport qilingan tovar va xizmatlar o'tgan yilning shu davriga nisbatan 27,5 % ga ko'paygan.

MDH va boshqa xorijiy davlatlarga eksport tarkibi

XSST tarkibi	ming. AQSh dollari			Umumiy hajmga nisbatan, % da		
	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar
Jami eksport	165 712,3	105828,5	59883,8	100	100	100
<i>shu jumladan:</i>						
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	50362,2	41128,8	9233,4	30,4	38,9	15,4
Ichimliklar va tamaki	-	-	-	-	-	-
Nooziq-ovqat xom ashyo yoqilg'idan tashqari	6600,0	1482,0	5118,0	4,0	1,4	8,5
Mineral yoqilg'i, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar	200,4	135,6	64,8	0,1	0,1	0,1
Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	68,9	68,9	0	0,0	0,1	0,0
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar	760,1	501,5	258,6	0,5	0,5	0,4
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari	81984,4	41438,3	40546,1	49,5	39,2	67,7
Mashinalar va transport asbob-uskunalari	273,6	266,6	7,0	0,2	0,3	0,0
Turli xil tayyor buyumlar	12947,4	12864,9	82,5	7,8	12,2	0,1
Xizmatlar	12515,4	7942	4573,4	7,6	7,5	7,6

MDH mamlakatlari va boshqa mamlakatlarga eksportning yo'nalishi bo'yicha farqlanishlar mavjudligi kuzatilmoqda. Xususan, MDH mamlakatlariga eksportning asosiy qismi oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar hissasiga to'g'ri kelmoqda.

XSST bo'yicha eksport tarkibi
(ming AQSh dollari)

Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar
Ichimliklar va tamaki	Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari
Nooziq-ovqat xom-ashyo yoqilg'idan tashqari	Mashinalar va transport asbob-uskunolari
Mineral yoqilg'i, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar	Turli xil tayyor buyumlar
Xayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	Xizmatlar

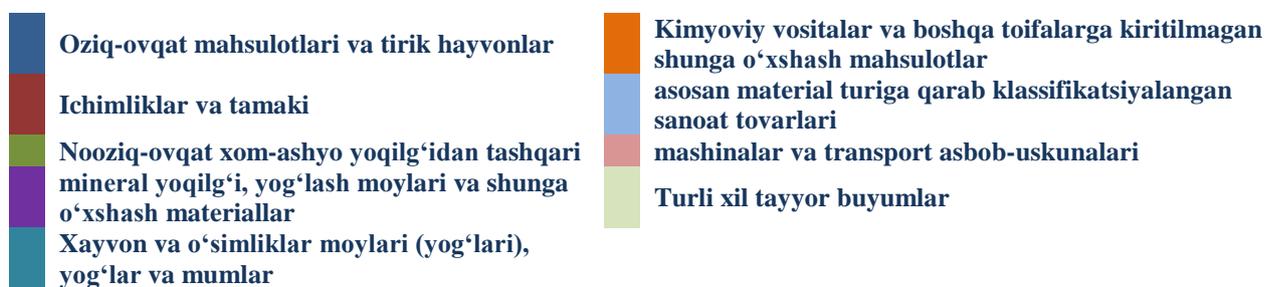
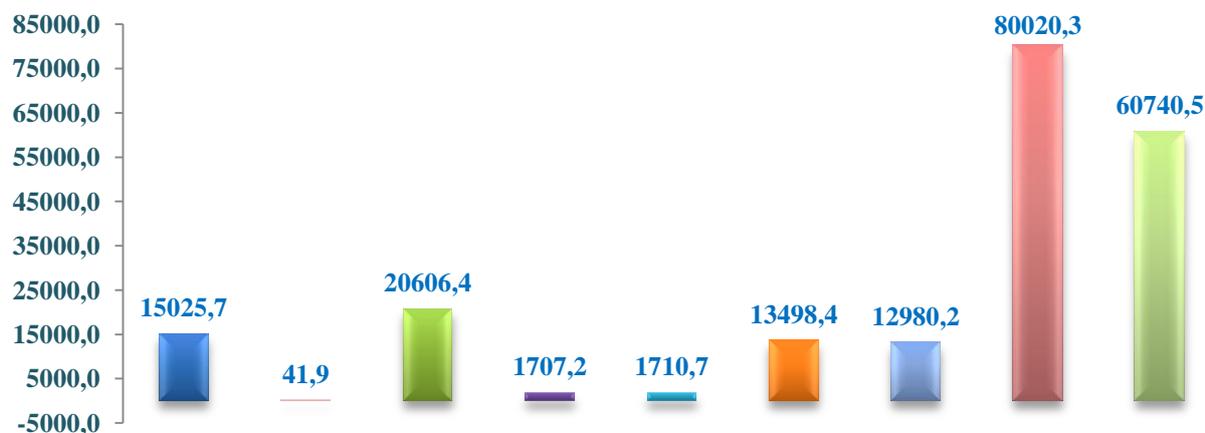
Eksport tarkibida tovar va xizmatlar xajmi 165 712,3 ming AQSh dollarni tashkil etib, eng yuqori hajm, asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari (81 984,4 ming AQSh dollari) hamda oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar (50 362,2 ming AQSh dollari) hissasiga to'g'ri kelmoqda.

MDH va boshqa xorijiy davlatlarga import tarkibi

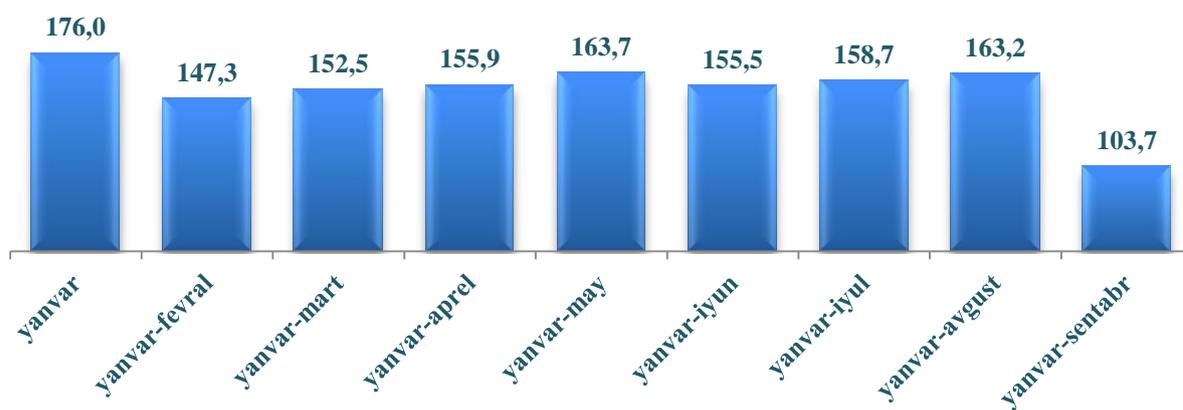
XSST tarkibi	ming. AQSh dollari			Umumiy hajmga nisbatan, % da		
	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar
Jami import	206 331,4	45 976,7	160 354,7	100,0	100,0	100,0
<i>shu jumladan:</i>						
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	15 025,7	9 239,2	5 786,6	7,3	20,1	3,6
Ichimliklar va tamaki	41,9	41,9	-	0,0	0,1	-
Nooziq-ovqat xom ashyo yoqilg'idan tashqari	20 606,4	17 511,5	3 094,9	10,0	38,1	1,9
Mineral yoqilg'i, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar	1 707,2	1 120,9	586,3	0,8	2,4	0,4
Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	1 710,7	1 661,5	49,2	0,8	3,6	0,0
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar	13 498,4	3 148,9	10 349,5	6,5	6,8	6,5
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari	12 980,2	5 046,0	7 934,3	6,3	11,0	4,9
Mashinalar va transport asbob-uskunalari	80 020,3	3 656,9	76 363,4	38,8	8,0	47,6
Turli xil tayyor buyumlar	60 740,5	4 549,9	56 190,6	29,4	9,9	35,0

Import tarkibida tovarlar hajmi 206 331,4 ming AQSh dollarni tashkil etib, eng yuqori hajm mashinalar va transport asbob-uskunalari (80 020,3 ming AQSh dollari), turli xil tayyor buyumlar (60 740,5 ming AQSh dollari) hissasiga to'g'ri kelmoqda.

XSST bo'yicha import tarkibi (ming AQSh dollari)

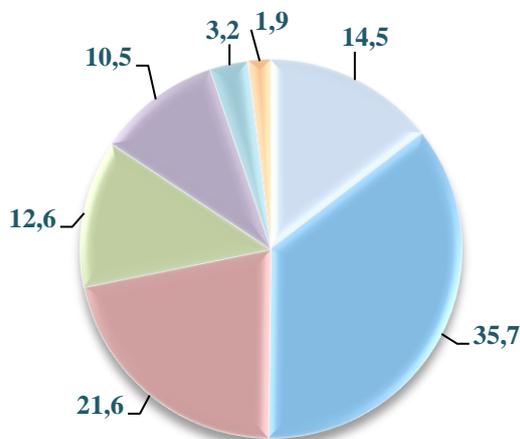
Tovarlar va xizmatlar importining o'zgarish sur'atlari dinamikasi (o'tgan yilga nisbatan, %)

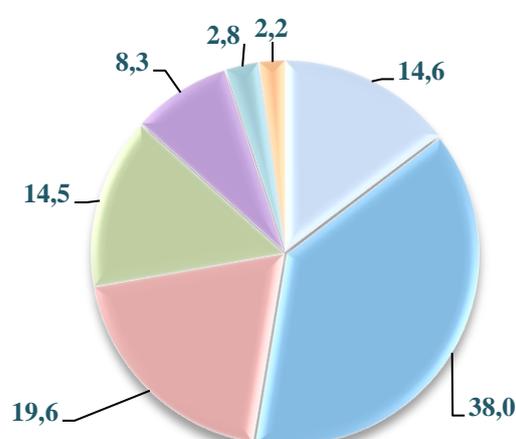
Shuningdek, tovarlar importi o'zgarish sur'atlarining tahliliga asosan, 2021- yilning yanvar-sentabr oylarida import qilingan tovarlar o'tgan yilning shu davriga nisbatan 3,7 % ga oshdi.

Viloyat importida asosiy hamkor davlatlarning ulushi

**2020- yil
yanvar-sentabr**

**2021- yil
yanvar-sentabr**

2021- yilning yanvar-sentabr oylarida viloyatga 51 ta xorijiy davlatlardan tovar importi amalga oshirilgan. Shulardan 6 ta eng yirik bo'lgan Braziliya, Xitoy Xalq Respublikasi, Turkiya, Rossiya Federatsiyasi, Koreya Respublikasi, Qozog'iston hamda Ukraina hamkor davlatlaridan jami import hajmi 176 028,9 ming AQSh dollariga teng. Bu esa umumiy import hajmining 85,3% ini tashkil qiladi.

Viloyatimizda tashqi iqtisodiy faoliyatni rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar va dunyo mamlakatlari bilan olib borilayotgan mustahkam aloqalar natijasida viloyatimizning eksport salohiyati oshib bormoqda.

Shuningdek, hukumatimiz tomonidan bir qator soliq, bojxona imtiyozlarining yaratilishi, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish va raqobatbardosh mahsulotlarni ishlab chiqarilishi milliy mahsulotlarimizni tashqi bozorlarda mustahkam o'rin egallashlari uchun zamin yaratmoqda.